

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ:
ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ, МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

**Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції**

10 жовтня 2025 року

**Державний
біотехнологічний
університет**

**Co-funded by
the European Union**

SUSDEFIM
European Architecture of Sustainable
Development: Economic and Financial
Integration Mechanisms

**ERASMUS-JMO-2023-HEI
TCH-RSCH# 101127849
1 листопада 2024 року**

Міністерство освіти і науки України
Державний біотехнологічний університет
Національний авіаційний університет
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Національний університет «Полтавська політехніка» ім. Юрія Кондратюка
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національна академія статистики, обліку та аудиту
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна
Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця
Львівський торговельно-економічний університет
Академія Сілезії (Республіка Польща)
Варшавський університет природничих наук (Республіка Польща)
Клайпедський університет прикладних наук (Литовська Республіка)
Естонський університет прикладних наук для підприємництва (Естонська Республіка)
Національний контактний пункт «Європейський інститут технологій
та інновацій» програми Horizon Europe
ГО «Міжнародна фундація науковців та освітян»
Міжнародна асоціація з економіки (Відень, Австрія)

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ, МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

**Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції**

10 жовтня 2025 року

**Харків
ДБТУ
2025**

УДК 330.354:339.92
ББК 65.9(4Укр)-96
М55

Організаційний комітет:

Голова комітету: *В.М. Михайлов*, д.т.н., проф.

Заступники голови: *О.В. Мандич*, д.е.н., проф.; *Т.О. Ставерська*, к.е.н., доц.

Члени оргкомітету: *О.В. Батюк*, д.ю.н., доц.; *В.О. Бабенко*, д.е.н., проф.; *М.Г. Безпарточний*, д.е.н., проф.; *Т.Г. Бондарук*, д.е.н., проф.; *Т.А. Власенко*, д.е.н., проф.; *В.А. Гросул*, д.е.н., проф.; *М.В. Дубина*, д.е.н., проф.; *О.В. Жилиякова*, к.е.н., доц.; *Н.Б. Кащена*, д.е.н., проф.; *Р. Кіндіріс*, д.н., проф.; *Г.М. Коптева*, д.е.н., проф.; *Т.Д. Косова*, д.е.н., проф.; *Г.Г. Лисак*, к.е.н., доц.; *Т.В. Мединська*, д.е.н., проф.; *О. Несторенко*, PhD., доц.; *О.В. Прокопенко*, д.е.н., проф.; *Я. Скурладські*, д.н., проф.; *В.П. Яковлева*.

Друкується відповідно до наказу в.о. ректора ДБТУ про проведення IV Міжнародної науково-практичної конференції «Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід» (№ 01-01/356 від 08.10.2025 р.)

Конференція проводиться в межах реалізації проєкту Erasmus+ Jean Monnet Module «Європейська архітектура сталого розвитку: механізми економічної та фінансової інтеграції» / «European Architecture of Sustainable Development: Economic and Financial Integration Mechanisms» – SusDEFIM (№ 101127849).

М55 Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід [Електронний ресурс]: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 10 жовтня 2025 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. – Харків, 2025. – 577 с. – Електронні текстові дані. – Режим доступу: <http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/>

Збірник містить матеріали конференції, у яких розглядаються проблеми та перспективи розвитку механізмів забезпечення сталого розвитку в умовах динамічних викликів і загострення глобальних протистоянь. Представлено фінансові важелі, обліково-аналітичне забезпечення, соціально-економічні та управлінські аспекти реалізації потенціалу відновлення економічного відновлення та сталого розвитку в умовах цифровізації суспільних відносин з урахуванням міжнародного досвіду та орієнтацією на підвищення професійної компетентності фахівців.

Матеріали друкуються в авторській редакції мовою оригіналу. Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори.

УДК 330.354:339.92
ББК 65.9(4Укр)-96

роботі з новими інструментами, що дозволяє не лише підвищити якість аналітичної роботи, а й сформувати культуру прийняття рішень на основі даних.

Економічна ефективність інтегрованих аналітичних систем проявляється через скорочення часу на підготовку звітності, підвищення якості управлінських рішень, зменшення ризиків недотримання регулятивних вимог у сфері сталого розвитку. Автоматизація процесів дозволяє перерозподілити робочий час фахівців з рутинних операцій на аналітичну діяльність та стратегічне планування. Поліпшення якості інформації сприяє більш обґрунтованому прийняттю інвестиційних рішень та оптимізації ресурсовикористання [3].

У цьому контексті особливої актуальності набуває питання подальшого розвитку інтеграційних підходів, які здатні забезпечити ще вищий рівень адаптивності та прозорості управлінських процесів. Перспективи розвитку інтеграції облікових та податкових даних в аналітичні системи управління сталим розвитком пов'язані з впровадженням технологій реального часу, розширенням використання альтернативних джерел даних та розвитком міжнародної стандартизації у сфері звітування про сталий розвиток. Інтеграція з платформами цифрової економіки відкриває нові можливості для обміну даними між підприємствами та створення екосистем сталого розвитку на рівні галузей і регіонів.

Інформаційні джерела:

1. Теслюк Т. Архітектура багаторівневої системи управління ефективністю/ *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Комп'ютерні науки та інформаційні технології*. 2012. № 746. С. 97–104. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jul/13807/26.pdf> (дата звітності 25.09.2025)
2. Макаренко І. О., Воронко В. В. Інтегрована звітність провідних компаній у сфері корпоративної соціальної відповідальності у ЄС та Україні. Фінансова діяльність підприємств : зб. наук. праць. Суми, 2023. № 25. С. 138–144.
3. Пашенко Л. В. Цифрова економіка: сутність, тенденції розвитку та вплив на бізнес-моделі. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 1. С. 138–144.

АНАЛІТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Самойлова О.В., здоб. ВО

Козуб В. О., канд. екон. наук, доц.

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

Сучасний світовий фінансовий ринок функціонує в умовах високої глобалізації, стрімкої цифровізації та жорсткої конкуренції, що створює нові виклики та можливості для банківських установ. Ринок характеризується швидкими змінами технологій, появою фінтех-компаній, ростом вимог з боку регуляторів та постійним підвищенням очікувань споживачів щодо якості

фінансових послуг. У таких умовах банки, які прагнуть закріпитися на міжнародному рівні, змушені не лише адаптуватися до існуючих тенденцій, а й активно формувати нові стратегічні підходи, спрямовані на підвищення власної конкурентоспроможності та стабільності.

Для досягнення успіху на глобальному ринку банківські установи мають постійно удосконалювати свої бізнес-моделі, оптимізувати процеси управління ризиками, забезпечувати інноваційність продуктів та послуг, а також формувати довіру та лояльність клієнтів. Важливим фактором стає застосування сучасних аналітичних інструментів, які дозволяють оцінити рівень міжнародної конкурентоспроможності, своєчасно реагувати на зміни ринкових умов та приймати стратегічно обґрунтовані управлінські рішення. Крім того, інтеграція цифрових технологій і штучного інтелекту у фінансову діяльність відкриває нові можливості для підвищення ефективності, зменшення витрат та створення унікальних продуктів, здатних задовольнити потреби глобальних клієнтів [1].

Міжнародна конкурентоспроможність банківських установ формується під впливом багатьох факторів і потребує системного аналізу з використанням різних аналітичних інструментів. Одним із найважливіших методів оцінювання є аналіз фінансових коефіцієнтів та індикаторів, адже саме вони відображають реальний стан банку та його здатність функціонувати в умовах глобальної конкуренції. До таких показників належать рентабельність активів (ROA) і рентабельність капіталу (ROE), які дозволяють оцінити ефективність використання наявних ресурсів. Не менш важливою є маржа чистого процентного доходу (NIM), що показує, наскільки прибутковими є банківські операції з урахуванням вартості залучених ресурсів. Широко застосовується також співвідношення витрат до доходів (Cost-to-Income Ratio), яке дає можливість виміряти операційну ефективність. Особливе значення у міжнародному контексті мають показники достатності капіталу (CAR), а також коефіцієнти ліквідності – LCR та NSFR. Саме вони визначають здатність банку витримати зовнішні фінансові шоки, забезпечуючи стабільність і довіру клієнтів та партнерів [3, с. 65].

Однак фінансові показники відображають лише внутрішню ефективність банку, тоді як зовнішнє середовище може мати не менший вплив. Для його дослідження широко застосовується модель PESTEL-аналізу. Вона враховує політичні, економічні, соціальні, технологічні, екологічні та правові фактори, які формують умови функціонування банків на міжнародному ринку. Такий аналіз допомагає зрозуміти, як глобальні тенденції, наприклад, зміни регуляторних вимог чи розвиток фінансових технологій, впливають на конкурентні позиції банківської установи [3, с. 66].

Ще одним важливим інструментом є SWOT-аналіз, завдяки якому можна чітко визначити сильні та слабкі сторони банку, а також ті можливості й загрози, що відкриваються перед ним у міжнародному бізнес-середовищі. Це дозволяє керівництву формувати стратегії, які максимально враховують потенціал банку та ризики зовнішнього середовища [2, с. 140].

У сучасних умовах важливе значення має також бенчмаркінг, що передбачає порівняння ключових фінансових та операційних показників з результатами діяльності провідних світових банків-конкурентів. Такий підхід дає можливість не лише виявити відставання, а й запозичити найкращі практики, що підтвердили свою ефективність на міжнародному рівні [2, с. 136].

Важливим орієнтиром для оцінювання конкурентоспроможності виступають міжнародні рейтинги провідних агентств, таких як Moody's, S&P і Fitch. Високі позиції в цих рейтингах відкривають банкам доступ до дешевшого фінансування, формують позитивний імідж на глобальному ринку та зміцнюють довіру з боку партнерів і клієнтів [3, с. 68].

Не менш важливою складовою оцінки є аналіз інноваційного потенціалу банку. Сьогодні конкурентоспроможність визначається не лише фінансовими результатами, а й рівнем цифровізації та здатністю впроваджувати сучасні фінтех-рішення. Банки, які активно використовують онлайн-банкінг, інтегрують штучний інтелект, великі дані чи блокчейн, отримують суттєві переваги на міжнародному ринку, оскільки відповідають сучасним вимогам клієнтів і здатні швидко адаптуватися до змін у технологічному середовищі [2, с. 145].

Особливу увагу варто приділяти системам управління ризиками, адже міжнародна діяльність пов'язана з підвищеними кредитними, ринковими, операційними та навіть репутаційними ризиками. Банки, що вибудовують ефективні моделі ризик-менеджменту та відповідають міжнародним стандартам регулювання, забезпечують свою стійкість і знижують ймовірність фінансових втрат у кризових ситуаціях [3, с. 70].

Нарешті, конкурентоспроможність банку все більше залежить від рівня задоволеності клієнтів. У цьому контексті використовуються індекси клієнтської лояльності, зокрема NPS (Net Promoter Score) та CSI (Customer Satisfaction Index). Вони дозволяють вимірювати ступінь довіри клієнтів і прогнозувати, наскільки банк здатен зберегти та розширити свою клієнтську базу. В умовах, коли конкуренцію банкам складають не лише традиційні установи, а й динамічні фінтех-компанії, значення цього показника постійно зростає [1].

Таким чином, аналітичні інструменти є невід'ємною складовою оцінки міжнародної конкурентоспроможності банківських установ. Їхнє комплексне застосування дозволяє виявити сильні та слабкі сторони банку, оцінити його позиції серед міжнародних конкурентів, визначити стратегічні напрями розвитку та адаптації до глобальних тенденцій, забезпечити прозорість для інвесторів і регуляторів, а також підвищити довіру клієнтів і партнерів.

У сучасних умовах міжнародна конкурентоспроможність банку залежить не лише від фінансової стабільності, а й від здатності швидко адаптуватися до технологічних змін, впроваджувати інноваційні рішення та відповідати міжнародним стандартам. Важливим є й уміння банків враховувати політичні та економічні ризики, зміну регуляторних вимог, розвиток цифрових платформ і зростаючу роль екологічних та соціальних факторів. Це вимагає не лише гнучкої стратегії управління, а й постійного моніторингу зовнішнього середовища, прогнозування майбутніх викликів та формування стійких конкурентних переваг. Отже, успіх банківської установи на міжнародному

ринку визначається її здатністю поєднувати фінансову ефективність із стратегічною адаптивністю, прозорістю діяльності та орієнтацією на довгострокову довіру клієнтів і партнерів.

Інформаційні джерела:

1. Гасій О. В., Соколова А. М., Прохар Н. В. Фактори конкурентного середовища у банківському секторі України: регіональний аспект. Ефективна економіка. 2021. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
2. Кахович, О. О., & Лисенко, В. Р. (2018). Міжнародна конкурентоспроможність банку та методи її оцінки. *Економічний простір*, (139), 136-144. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/377>
3. Fedyshyn, M. F., Abramova, A. S., Zhavoronok, A. V., & Marych, M. G. (2019). Управління конкурентоспроможністю банківських послуг. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 1(28), 64–74. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i28.163340>

АНАЛІТИЧНІ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Смірнова П.В., канд. екон. наук, доц.
Державний біотехнологічний університет

Сучасна економічна ситуація в Україні та світі характеризується високим рівнем невизначеності, зумовленої військовими подіями, глобальними енергетичними та екологічними викликами, технологічними змінами та нестабільністю ринків. У таких умовах зростає значення стратегічного управління підприємствами, адже саме воно дає змогу не лише виживати, а й знаходити нові можливості для розвитку. Визначальним елементом стратегічного управління стає аналітичне оцінювання стратегічного потенціалу підприємства – тобто здатності ефективно реалізовувати свої ресурси, компетенції та можливості для досягнення довгострокових цілей.

Стратегічний потенціал підприємства включає поєднання матеріальних, фінансових, людських, технологічних і організаційних ресурсів, які дозволяють формувати конкурентні переваги. Але не менш важливою складовою є гнучкість та інноваційність – тобто здатність швидко адаптуватися до нових умов. Саме тому аналітичні методи оцінювання стратегічного потенціалу мають бути спрямовані не лише на підрахунок наявних ресурсів, а й на визначення здатності підприємства до змін, інновацій та стратегічного оновлення.

В умовах невизначеності особливо важливими стають аналітичні підходи, що дозволяють системно оцінювати внутрішні можливості підприємства і прогнозувати його стійкість у різних сценаріях розвитку. Одним із найпоширеніших методів є SWOT-аналіз, який дає змогу виявити сильні та слабкі сторони підприємства, а також зовнішні можливості й загрози. Проте сьогодні цей інструмент розвивається у напрямі кількісного рейтингування –

Нужна О.А. Аналіз витрат на наукові дослідження і розробки в Україні	234
Осадчий М.Л. Вплив інноваційних технологій на ефективність роботи морських портів України у забезпеченні агропромислового експорту	236
Польова Т.В. Використання Big Data та AI для прогнозування соціально-економічних тенденцій і ризиків	239
Рижикова Н.І. Інтеграція облікових і податкових даних у аналітичні системи управління сталим розвитком підприємства	241
Самойлова О.В., Козуб В.О. Аналітичні інструменти оцінювання міжнародної конкурентоспроможності банківських установ	244
Смірнова П.В. Аналітичні методи оцінювання стратегічного потенціалу підприємства в умовах невизначеності	247
Фартушняк О.В., Жура В.С. Формування інформаційно-аналітичної бази для оцінювання розрахунків малого підприємства	250
Яцюк О.В., Богомаз О.П. Моделювання обліку зовнішньоекономічних операцій у системі забезпечення сталого розвитку підприємства	253
Секція 4 МЕНЕДЖМЕНТ, МАРКЕТИНГ ТА РИНКОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ	
Hviniashvili T. Platform business models as a tool for competitiveness in the digital age	257
Koptieva H. The role of blockchain in strengthening risk management frameworks	260
Posternak I., Posternak O., Posternak S. Development of management of the organization «CSTC T-PPR» for business	263
Kanarska Y. Cross-cultural business communication as a driver of global market integration	266
Ахновська І.О., Мудрик Д.М. Підвищення ефективності використання ресурсів з метою забезпечення сталого розвитку підприємства	268

Наукове електронне видання
Можна використовувати в локальному та мережному режимах

**МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ,
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції

10 жовтня 2025 року

Відповідальні за випуск: О.В. Мандич,
Т.О. Ставерська,
О.В. Жилякова,
Г.Г. Лисак

Комп'ютерна верстка: Т.О. Ставерська

Видано в авторській редакції

Підп. до друку 10.10.2025 р. Об'єм даних 8,02 Мб.

Державний біотехнологічний університет
Вул. Алчевських, 44, Харків, 61002